

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Теодора Димитрова, д.м.

Ръководител на Катедра „Хигиена и епидемиология“,

Факултет по обществено здравеопазване
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна,

член на Научно жури съгласно Заповед № Р-109-313/ 07.10.2019 г. на Ректора на Медицински университет - Варна

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност **„Професор“** в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ (експертиза на работоспособността) - БЕО и АЕО, за нуждите на Катедра „Хигиена и епидемиология“, към Факултет по Обществено здравеопазване, Медицински университет - Варна, публикуван в ДВ бр.62 от 06.08.2019 г.

В обявения конкурс участва един кандидат – **доц. д-р Параскева Манчева Драганова, д.м.н.**

Кандидатът е представил прецизно всички необходими документи за участие в конкурса, съответстващи на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Варна.

С Протокол № 1/21.10.2019 г. от заседание на НЖ съм определена да изготвя становище.

Кратки данни за кариерното развитие на кандидата

Доц. д-р Параскева Манчева Драганова, д.м.н. придобива образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалност „Медицина“ в Медицински университет – Варна през 1989 г. Има три медицински специалности - през 1994 г. придобива специалност „Вътрешни болести“, през 1999 г. - специалност „Физикална и рехабилитационна медицина“, а през 2001 г. специалност „Обща медицина“. През 2014 г. кандидатката успешно защитава дисертационен труд към Медицински университет – Варна на тема „Правно съзнание за легализиране на евтаназията и качество на живот при пациенти с трайно намалена работоспособност“ и придобива образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Обща медицина“. От 2016 г. е правоспособен юрист след ОКС „магистър по право“, ВСУ. През 2018 г. защитава научна степен „Доктор на науките“ с тема: „Медико-социални проблеми на инвалидността в системата на медицинската експертиза“.

Трудовият си стаж в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна започва през 1999 г. като асистент и след това последователно старши и главен административен асистент в Катедра „Обща медицина“, ФОЗ, МУ-Варна. В периода 2006 г.-2012 г. е експерт по Вътрешни болести към Обща ТЕЛК, УМБАЛ „Света Марина“, Варна. През 2014 г. спечелва конкурс за академичната длъжност „доцент“ в УС по Рехабилитация, на Медицински Колеж, МУ-Варна, който ръководи и досега. През 2017 г. е назначена за Ръководител на Университетския център по източна медицина (УЦИМ) на МУ-Варна, който успешно развива и понастоящем.

Кандидатката провежда квалификационни курсове за продължаващо обучение и взема участие в обучителни семинари, както в страната, така и в Белгия, Русия и Индонезия. Основните насоки на нейното следдипломно обучение и квалификация са в областта на функционалните изследвания в медицината, психотерапия, аюрведа и традиционна китайска медицина.

Доц. Манчева използва в професионалната си и научноизследователска дейност английски и руски езици.

Обща характеристика на научноизследователската и научно-приложната дейност на кандидата

Приложените за участие в конкурса публикации и справки доказват висока научна продуктивност на кандидатката. За участие в настоящия конкурс са приложени общо 31 научни труда - плод на цялостната ѝ научно-изследователска дейност, разпределени по видове както следва:

- Дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“, представен с автореферат – 1 брой;
- Дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ – 1 брой;
- Публикуван хабилитационен труд – монография – 1 брой;
- Публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus)– 1 брой;
- Публикации в списания с научно рецензиране, нереперирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 25 броя.
 - ✓ 20 - в периодични научни списания (4 от които в международни);
 - ✓ 5 - в сборници с доклади (4 от които в международни);
- Публикувана глава от колективна монография – 1 брой.
- Публикуван университетски учебник – 1 брой.

Посочени са и 14 заглавия на пълнотекстови публикации извън участващите в доказателствения материал за покриване на минималните изисквания за заемане на академична длъжност „професор“. От тях 3 са в научни списания, реферирани и индексирани в Scopus, 1 – в чужди списания и 10 в български списания с научно рецензиране.

Всички публикации са коректно описани, а публикациите след придобиване на академичната длъжност „доцент“ са приложени в пълен обем към материалите за конкурс.

Научните изследвания покриват научна проблематика, насочена към широк кръг високо актуални и значими проблеми в областта на научната специалност на обявения конкурс. Основните тематични направления на научно-изследователската дейност на кандидатката обединяват постиженията на цялостния ѝ творчески и професионален път, с център хронично болния човек с инвалидност, и могат да бъдат обособени в следните направления:

1. Медико-социални и правни проблеми на хората с инвалидност в системата на медицинската експертиза, здравната и социалната системи
2. Изследване на правното съзнание за евтаназия при пациенти с инвалидност от системата на медицинската експертиза
3. Организация на системата на медицинската експертиза на работоспособността
4. Усъвършенстване на студентското обучение (рехабилитация, кинезитерапия и ерготерапия) с насоченост към комплексната рехабилитация на хронично болния човек и връщане на неговата работоспособност
5. Възможности за въвеждане на източната медицина като допълваща терапия при пациенти с хронични инвалидизиращи заболявания

Трудовете на кандидатката са публикувани в разнообразни научни издания в чужбина и у нас, като: *Journal of IMAV*; *Здравна икономика и мениджмънт*; *Социална медицина*; *Варненски медицински форум*; *Scripta Scientifica Salutis Publicae*; *Scripta Scientifica Medica*; *Вестник ЮУрГУ. Серия „Психология“* и други.

Научните приноси са с оригинален и потвърдителен характер, от теоретично и практико-приложно значение за региона и страната.

Изследванията, свързани с **медико-социални и правни проблеми на хората с инвалидност, свързани с функционирането на системата на медицинската експертиза и здравната и социалните системи**, заемат съществено място в представените научни трудове. Направени са задълбочени проучвания на нормативно определения път на пациента от общопрактикуващия лекар до и след освидетелстване/преосвидетелстване от ТЕЛК и е изведена ключовата роля на експертното решение за реализиране на правата на хората с инвалидност. Формулирани са трудностите и са представени възможностите за оптимизиране на процедурата в условията на действащото законодателство. Резултатите са от количествено изследване на мнението на пациентите с инвалидност за функционирането на системата на медицинската експертиза установяват липса на позитивна промяна в положението и качеството на живот след ТЕЛК-решението, въпреки че са реализирани напълно законово установените права по него. Анализирани е подценената роля на рехабилитацията и отсъствието на трудово-професионалната функция на ТЕЛК. Изследвани са причините за неадекватната социална интеграция на хората с инвалидност с експертно решение от ТЕЛК и са изведени насоки за подобряване на достъпа и реализацията на правата им в условията на действащото законодателство. Обоснована е необходимостта от нова Наредба за медицинската експертиза, с обединение на медицинската и социалната оценка на експертизата в една комисия.

Проучванията, свързани с **изследване на правно съзнание за евтаназия при пациенти с инвалидност от системата на медицинската експертиза и тяхното качество на живот** включват резултатите от първото комплексно проучване за евтаназия сред уязвима група от обществото - полиморбидни инвалиди с ниско качество на живот, чрез исторически преглед на явлениято и неговите морално-етични аспекти, проучване и анализ на нормативното регулиране в света и в България. Систематизиран и внедрен е първия по рода си у нас оригинален инструментариум за изследване на правното съзнание - информираност, отношение и готовност за поведение за евтаназия, с висока степен на надеждност.

От съществено практическо значение са изводите от научните трудове върху **организацията на системата на медицинската експертиза на работоспособността**. Извършен е анализ: структура, дейности, нормативна рамка, административен капацитет, материално-техническо, финансово и информационно осигуряване, органи и механизми за осъществяване на контрол. Оценено е мнението на експерти от заинтересуваните институции, свързано с проблемите на комплексната рехабилитация на хората с инвалидност. Разкрита е неблагоприятната роля на разделението на медицинската от социалната оценка в експертизата на работоспособността. Разработена е, теоретично, концепция за модел на комплексна медико-социална оценка на работоспособността, адаптирана към европейския опит. В нея са заложени нова йерархична структура на системата, комплексна и едноактна медико-социална експертиза, осигуряващи своевременна и адекватна социална интеграция.

Представените трудове от направление „**Усъвършенстване на студентското обучение (рехабилитация, кинезитерапия и ерготерапия) с насоченост към комплексната рехабилитация на хронично болния човек и връщане на неговата работоспособност**“ оценяват методите на обучение, включените теми в учебните програми и правят предложения

за разширяване на тематиката по рехабилитация, кинезитерапия и ерготерапия с център рехабилитацията на работоспособността и връщането на пазара на труда; Водещо място сред възможностите за оптимизация и повишаване на качеството на учебния процес заемат резултатите от изследване на удовлетвореността на пациентите от работата на рехабилитаторите и кинезитерапевтите по време на учебната практика, летния стаж и участието им в проекта „Студентски практики“;

Научните изследвания от направление **„Възможности за въвеждане на източната медицина като допълваща терапия при пациенти с хронични инвалидизиращи заболявания“** включват изследване на възможностите за сътрудничеството между източната и западната медицина в български условия с насоченост към проблемите на хронично болните инвалидизирани пациенти с влошено качество на живот. В лицето на неконвенционална (източна, комплементарна) медицина хората с инвалидност по причина хронична полиморбидност намират широк набор от методи за цялостно въздействие върху био-, психо- и социокомпонентите на здравето. Специален акцент в тази група проучвания заема съчетаването на неконвенционалните методи с конвенционалната медицина, за подобряване на качеството на живот при инвалидизирания хронично полиморбидно болен човек.

Приемам научните приноси, посочени в справката на кандидата. Те са обособени по тематични направления и добре обосновани в приложените научни трудове и документи.

Като обобщаваща характеристика на научните трудове подчертавам широкия обхват, актуалността на разглежданата тематика, оригиналният характер, както и потенциала за практическа приложимост на резултатите на регионално и национално ниво.

Представени са доказателства за качество на публикациите и отражението им в българската научна литература. Справката съдържа общо 41 положителни цитирания от български и чужди автори (общо 245 точки, при минимални национални изисквания по този показател 100 точки), което е показателно за актуалността на разглежданата тематика и разпознаваемостта на кандидата от българската научна общност.

Доц. Манчева взема активно участие в национални и международни научни проекти. Проектна дейност – участие като експерт и координатор в 5 изследователски проекта:

- Проект BUL1R205 „Подобряване на сексуалното и репродуктивно здраве на младите хора в България“, съвместно осъществяване от министерство на здравеопазването, Министерство на образованието и науката от Фонд на ООН за население (UNFPA), 29.11-3.12.2006;
- Проект по Национална програма „Превенция и контрол на HIV/СПИН“, „Обучение по съвременни методи за превенция, консултация, диагностика и лечение при HIV/СПИН“, 2007;
- Проект на МЗ, НЦЗПБ и МУ-Варна „Превенция и контрол на HIV/СПИН“, Обучение на студенти по медицина, медицински сестри, акушерки и социални работници по проблемите на превенцията и контрола на HIV/СПИН, 4-6.06.2008;
- Проект BUL 012/06 „Обучение на общопрактикуващите лекари по психично здраве: справяне с депресията и тревожността в общата медицинска практика“ Двустранна спогодба за сътрудничество между правителствата на Република България и Регион Фландрия, Белгия, 08.12.2007; 4-6.06.2008;
- Проект BG 052P0001-3.3.03.003 „Практически стаж по палиативна медицина за студенти-медици“, 17-19.12.2009; 15.04.2010; 10.11.06.2010. експертиза на работоспособността, трудово и осигурително право, обща медицина, кинезитерапия, рехабилитация, източна медицина

Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Доц. Манчева е търсен преподавател с комуникативни умения в областта на обявения конкурс в Медицински университет – Варна. Годишната ѝ учебна натовареност, отговаря и надхвърля приетия в Университета норматив за преподавателска заетост.

Кандидатката участва активно в преподаването на студенти от различни специалности с ОКС „професионален бакалавър“, „бакалавър“ и „магистър“, като води лекционни курсове по дисциплините: „Експертиза на работоспособността“, „Трудово и осигурително право“, „Кинезитерапия“, „Обща медицина“, „Рехабилитация“, „Източна медицина“ и други.

Кандидатката е автор на учебник и учебни помагала за студенти, специализанти и докторанти, едно от които е издадено на английски език.

Заклучение

Кандидатът за участие в настоящия конкурс покрива напълно изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Варна за заемане на академичната длъжност „Професор“. Предоставена е актуална и оригинална, достатъчна по обем научна продукция с широк тематичен обхват и значим теоретичен и практически принос.

Цялостната оценка на професионалното развитие, учебно-преподавателската активност, научните изяви и принос, изградения авторитет, организационния и експертен опит на кандидата ми дават основание да дам **положително** становище и да предложа на членовете на Научното жури да изберат доц. д-р Параскева Манчева Драганова, д.м.н. за академичната длъжност „Професор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. *Медицина, по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ (експертиза на работоспособността) - БЕО и АЕО, за нуждите на Катедра „Хигиена и епидемиология“, към Факултет по Обществено здравеопазване, Медицински университет - Варна.*

30.10.2019 г.
гр. Варна

Проф. д-р Теодора Димитрова, д.м.